

KOMMUNIKATIONSUTSKOTTETS BETÄNKANDE 10/2007 rd

Regeringens proposition med förslag till lag om ombildande av Vägverket till aktiebolag

INLEDNING

Remiss

Riksdagen remitterade den 4 oktober 2007 en proposition med förslag till lag om ombildande av Vägverket till aktiebolag (RP 92/2007 rd) till kommunikationsutskottet för beredning.

Sakkunniga

Utskottet har hört

- regeringsråd Kaisa Leena Välipirtti, kommunikationsministeriet
- direktör Pekka Timonen, handels- och industriministeriet
- budgetråd Esko Tainio, finansministeriet
- direktör Jukka Hirvelä, Vägförvaltningen
- utredningschef Juhani Pennanen, Konkurrensverket
- verkställande direktör Jukka Laaksovirta, direktör för ekonomi och juridik Petri Ruisaho, utvecklingsdirektör Esko Pyykkönen och

ekonomidirektör Pirkko Salminen, Vägaffärsverket Destia

- biträdande direktör Hilikka Kostiainen och linjeförvaltningschef Heikki Kammonen, Statskontoret
- direktör Henrik Eklund, Lemminkäinen Oyj
- verkställande direktör Ilpo Jalasjoki, YIT Rakennus Oy
- huvudförtroendeman Pentti Honkanen, JHL-toimihenkilöt
- huvudförtroendeman Raimo Pakarinen, JHL-työntekijät
- huvudförtroendeman Kimmo Laaksola, Löntagarorganisationen Pardia rf
- chefen för samhällsteknik Jussi Kauppi, Finlands Kommunförbund
- huvudförtroendeman Pertti Niemi, YTN-Akava.

Dessutom har skriftligt utlåtande lämnats av
— Koillistie Määttä Oy.

PROPOSITIONEN

Regeringen föreslår en lag om ombildande av Vägverket till aktiebolag.

Statsrådet bemyndigas att överlåta Vägverkets egendom och verksamhet till det nya aktiebolaget. Aktiebolagets verksamhetsområde ska omfatta service inom byggbranschen samt anknyttande tjänster och produkter. Vägverkets

personal ska anställas av aktiebolaget. Lagen om Vägverket ska samtidigt upphävas.

Propositionen hänför sig till budgetpropositionen för 2008 och avses bli behandlad i samband med den.

Den föreslagna lagen avses träda i kraft den 1 januari 2008.

UTSKOTTETS ÖVERVÄGANDEN

Motivering

Med hänvisning till propositionens motivering och annan utredning anser utskottet att propositionen är angelägen och lämplig. Utskottet tillstyrker lagförslaget utan ändringar, men med följande anmärkningar.

Vårt framtida vägnät. Utskottet är bekymrat över vägnätets skick i framtiden. Vägverket delades upp i en Vägförvaltning och ett Vägverk i början av 2001. Idén var att skilja åt beställaren och utföraren inom väghållningen och öppna upp väghållningen för konkurrens. Utskottet noterar att Vägförvaltningen i sin egenskap av beställare av väghållning har ansvar för vägnätets grundläggande skick och skötseln av vägnätet och att nivån på dem bestäms enligt anslagen i budgeten. Därför har utskottet uttalat sina allvarliga farhågor för vägnätets skick i sina utlåtanden om regeringens budgetproposition för 2008 och statsrådets redogörelse om reviderade ramar för statsfinanserna 2008—2011¹. Det understryker att bolagiseringen av Vägaffärsverket Destia inte får ha negativa konsekvenser för vare sig vägnätets skick eller anslagskraven.

Statens ägarskap. Riksdagen har också regeringens proposition RP 80/2007 rd med förslag till lag om statens bolagsinnehav och ägarstyrning under behandling. Där föreskrivs på vilka villkor staten får avstå från sitt bestämmande inflytande och där preciseras också bestämmelserna om bl.a. aktieförsäljningar. Enligt propositionen krävs det alltid att riksdagen ger sitt samtycke om innehavet minskar till mindre än 100 eller 50 procent. Statens aktieinnehav i det bolag som bildas av Vägaffärsverket Destia är nu hundra procentigt och det betyder att ägandet enligt propositionen inte kan sänkas utan riksdagens samtycke.

Soliditet. Regeringen konstaterar i sin proposition att bolagets soliditet kommer att ligga kring 32 procent. Soliditeten bestäms slutgiltigt utifrån det halvtidsbokslut som upprättas först i slutet av 2007, då apportegendomen ska värderas.

Bolagiseringen medför ett ökat pensionsansvar för bolaget till ett belopp kring högst 36 miljoner euro. Enligt propositionen kommer bolaget inte att beviljas särskild finansiering på grund av det ökade pensionsansvaret, utan bolaget ska tillgodose tilläggs pensionstryggheten genom upphandling av en grupp pensionsförsäkring hos försäkringsbolagen. Vid utfrågningen av sakkunniga påpekade statskontoret att det nya bolagets åtaganden beräknas vara omkring 7 miljoner euro mer än vad de antogs vara när propositionen bereddes.

Enligt statskontorets senaste bedömningar uppgår de ersättningsåtaganden som tas ut hos Vägaffärsverket Destia i statens system för olycksfallsersättning till omkring 1 miljon euro. Åtagandena består av kommande utbetalningar av olycksfallspensioner på grund av olyckor som inträffat under affärsverkets tid. I statens trafikskadesystem finns det enligt statskontoret inga uppgifter om någon skada som sannolikt skulle föranleda pensionsutbetalningar och därmed finns det ingenting att ta ut.

En reform av invalidpensionen i av lagen om statens pensioner 2005 tillförde systemet ett sådant nytt element att arbetsgivaren delvis är ansvarig för en invalidpension som eventuellt börjar löpa efter mer än två år från avslutad anställning. Det betyder att också Vägaffärsverket Destia har ansvar för de invalidpensioner där den kommande tiden bestäms utifrån pensionsrättigheter som intjänats under vägverkets tid, men som börjar löpa först 2008—2010. Statskontoret räknar med att det medför kostnader om totalt 6 miljoner euro för Destia under 2009—2011.

Utskottet bekymrar sig för att soliditeten på grund av den extra belastningen kan bli ännu mindre än propositionens 32 procent och menar att det nya bolagets balans inte bör belastas med

¹ KoUU 9/2007 rd — RP 62/2007 rd och KoUU 3/2007 rd — SRR 1/2007 rd.

pensionsåtaganden som dyker eller som dykt upp efter propositionen. Utskottet har också informerats om att avdelningen för ägarstyrning vid statsrådets kansli anser att bolagets soliditet på detta stadium inte får försvagas genom att lägga på en så stor extra börda. Utskottet är tillfreds med att statskontoret inte längre kräver ett tillägg om detta i lagen, trots att åtagandena i övrigt bör kapitaliseras och flyttas över till bolagets balans.

Utskottet ser med oro på det nya bolagets chanser att klara sig på en mycket konkurrensutsatt marknad. Det menar därför att pensionsåtagandena för den personal som flyttar över till det nya bolaget inte bör belasta bolagets soliditet mer än absolut nödvändigt. Vidare anser det att staten bör delfinansiera den tilläggspensionstrygghet som upphandlas i form av en gruppensionsförsäkring hos försäkringsbolagen för den medflyttande personalen. Åtgärden bör genomföras på ett konkurrensneutralt sätt och utan att det orsakar problem för det nya bolagets verksamhet och utveckling. Finansministeriet meddelar att detta går att ordna när det nya bolaget bildas. Därför föreslår utskottet ett uttalande om att staten bör delta i finansieringen av den tilläggspensionstrygghet som upphandlas hos försäkringsbolagen i form av en gruppensionsförsäkring för den medflyttande personalen (*Utskottets förslag till uttalande 1*).

Utskottet oroar sig dessutom för hur långvariga entreprenader som värderas i bokslutet och för att bolagets soliditet inte ska sjunka under 30 procent.

Personalens ställning. Utskottet bekymrar sig för hur det blir med personalen vid Vägverket i samband med vägverksreformen. Bestämmelserna om överlåtelse av rörelse är inte tillämpliga

på bolagiseringen av Vägaffärsverket Destia, eftersom det inte handlar om en rättslig åtgärd mellan två bolag. Enligt regeringens proposition kommer bolagiseringen med undantag av pensionsbesluten inte att betyda några förändringar i anställningsvillkoren. Utskottet förutsätter att villkoren i den upphandlade pensionsförsäkringen fullt ut svarar mot gällande pensionsförmåner (*Utskottets förslag till uttalande 2*). De föreslagna åtgärderna motsvarar mycket väl de krav som ställs på bolagisering och därför framhåller utskottet att personalorganisationerna i samband med utfrågningen av sakkunniga inte motsatte sig bolagiseringen.

Förslag till beslut

Med stöd av det ovan anförda föreslår kommunikationsutskottet

att lagförslaget godkänns utan ändringar och

att två uttalanden godkänns (Utskottets förslag till uttalanden).

Utskottets förslag till uttalanden

1. *Riksdagen förutsätter att staten så långt som möjligt deltar i finansieringen av den tilläggspensionstrygghet som i form av gruppensionsförsäkring upphandlas hos försäkringsbolagen för den medflyttande personalen.*
2. *Riksdagen yrkar på att villkoren i den pensionsförsäkring som upphandlas för den medflyttande personalen fullt ut svarar mot deras gällande pensionsförmåner.*

KoUB 10/2007 rd — RP 92/2007 rd

Helsingfors den 14 november 2007

I den avgörande behandlingen deltog

ordf. Martti Korhonen /vänst
vordf. Saara Karhu /sd
medl. Marko Asell /sd
Maria Guzenina-Richardson /sd
Leena Harkimo /saml
Mats Nylund /sv
Reijo Paajanen /saml
Markku Pakkanen /cent

Lyly Rajala /saml
Tero Rönni /sd
Pertti Salovaara /cent
Janne Seurujärvi /cent
Johanna Sumuvuori /gröna
Ilkka Viljanen /saml
Anne-Mari Virolainen /saml
ers. Lauri Oinonen /cent (delvis).

Sekreterare var

utskottsråd Mika Boedeker.